

[Formanden.]

Valg af 17 medlemmer til et udvalg vedrørende de i 1945—53 virkende parlamentariske kommissioners beretninger.

Mødet hævet kl. 13²⁵.

93. møde.

Fredag den 9. april kl. 13³⁰.

Eneste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående de i 1945—53 virkende parlamentariske kommissioners beretninger.

Valgt blev: *Poul Hansen (Kalundborg), Ditlevsen, Urban Hansen, Per Hækkerup, Carl P. Jensen, Kolbjørn, Mørk, Edel Saunte, Henry Christensen, N. Chr. Christensen, Gideon, Kr. Juul, Lorentzen, Tesdorpf, Poul Møller, Thestrup og Skytte.*

Formanden: Folketingets næste møde afholdes onsdag den 21. april kl. 14 med følgende dagsorden:

1) *Første behandling af:*

Forslag til lov om anvendelsen af overskuddet i visse krigsforsikringsforbund vedrørende løsøre m. v.

2) *Første behandling af:*

Forslag til lov om anvendelsen af overskuddet i visse krigsforsikringsforbund af bygninger.

Formanden meddelte sluttelig planen for tingets øvrige møder i den samme uge.

Mødet hævet kl. 13³⁵.

94. møde.

Onsdag den 21. april kl. 14.

Formanden: I skrivelse af 9. d. m. anmoder undervisningsministeren om, at der må blive valgt et nyt medlem af „Rask-Ørsted Fondet“s bestyrelse for resten af den 4-årige periode 1. november 1951—31. oktober 1955 i stedet for afdøde folketingsmand Himmelstrup.

I skrivelse af 20. d. m. anmoder ministeren for handel, industri og søfart under henvisning til bestemmelsen i § 4 i lov nr. 116 af 7. april 1936 om Danmarks Nationalbank om, at der må blive foretaget valg til bankens repræsentantskab af et folketingsmedlem i stedet for afdøde folketingsmand Himmelstrup for resten af repræsentantskabets funktionsperiode, der udløber den 31. marts 1956.

Den første sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om anvendelsen af overskuddet i visse krigsforsikringsforbund vedrørende løsøre m. v.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 2635; fremsættelsen findes i tidenden sp. 4794).

Formanden: Sammen med denne sag foretages den under punkt 2 på dagsordenen opførte sag, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om anvendelsen af overskuddet i visse krigsforsikringsforbund af bygninger.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 2641; fremsættelsen findes i tidenden sp. 4797).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Poul Hansen (Svendborg): De fremsatte lovforslag om fordelingen af overskuddet i visse krigsforsikringsforbund betegner afslutningen på en af krigstidens specielle foreteelser, idet der herefter tilbage kun vil være de specielle krigsforsikringsforbund for

[Poul Hansen (Svendborg).]

skibe og for varer og fragt til søs. Derfor er der grund til med glæde at modtage forslagene, der betyder, at vi herefter kan vende ryggen til disse ubehagelige mindelser fra en ond tid.

Når det er sagt, må det tilføjes, at det ikke betyder, at forslagene ikke vil kunne afstedkomme en del diskussion og måske også hos nogle vække visse forhåbninger om genoptagelse af sager, hvis afgørelse de pågældende ikke har været tilfreds med. Hvad det sidste angår, vil jeg for min part fraråde, at man nu genoptager diskussionen om f. eks. erstatninger for beslagnede skydevåben, dækning af underforsikring og andre ting. Der har om disse sager i tidens løb været ført mange og lange, ofte bitre diskussioner, og selvom jeg nok i enkelte spørgsmål kunne have ønsket en anden løsning, tror jeg ikke, det vil tjene noget nyttigt formål nu så længe efter at rippe op i disse ting. Lysthavende må nemlig forstå, at det blot vil betyde, at vi må have hele historien om igen. Sagerne er afgjort, opgørelsen har fundet sted, og imens er tiden gået og har bragt os langt fra begivenhederne, således at en fornyet diskussion blot vil gøre ondt værre, uden at nogen af os kan give garanti for et bedre resultat end det, man oprindeligt kom til.

Når vi derefter ser på overskuddet, synes jeg, man stort set må erkende, at de opkrævede beløb har rakt meget godt. Dog kan jeg måske tilføje, at jeg synes nok, man i krigsforsikringen for privat indbo har været noget flot med opkrævningen, men nok om det. Jeg vil imidlertid tilslutte mig den tanke, som finder udtryk i forslagene: at det vil være næsten umuligt at foranstalte en tilbagebetaling, hvilket jo ville have været det mest korrekte. Beløbet til den enkelte ville nemlig ikke blive stort, i krigsforsikringen for løsøre og for privat indbo, hvor det ville være størst, ca. 10 kr. i gennemsnit pr. deltager. Administrationen ville blive meget omfangsrig, og opgaven ville efter det oplyste i adskillige tilfælde være næsten uløselig. Derfor må tanken om tilbagebetaling sikkert bortfalde.

Tilbage bliver da pengenes anvendelse. Jeg ville ikke have fundet det urimeligt, om disse overskud var gået ind i statskassen ret og slet. Denne kasse har jo på andre om-

råder, nemlig for krigsforsikringen af bygninger i København, krigsforsikringsforbundet i købstæderne samt krigsforsikringsforbundet for landbrugsjord m. m., betalt et underskud, der for de tre forbund tilsammen andrager ca. 100 mill. kr. Det vil sige, at staten har måttet dække de særlig store skader for en stor kreds af medborgeres ejendom, omfattende håndværkeres, arbejderes, købmænds og mange andres bygninger i byerne og landmænds jord, med andre ord stort set de samme kredse, som nu skal have del i overskuddene. Da regeringen imidlertid har fulgt forvaltningsnævnenes indstilling på dette område, skal jeg ikke insistere på denne løsning, og jeg kan da stort set tilslutte mig den fordeling, som frengår af forvaltningsnævnenes indstilling og de højtærede ministres forslag.

Jeg skal ikke her rejse nogen større debat om denne fordeling. Den følger som sagt stort set linier, som synes rimelige, når pengenes ophavssted skal tages i betragtning. Jeg tror i virkeligheden ikke, der er meget at pille ved her. Pengene tildeles jo hovedsagelig formål, der forestås af de implicerede erhvervsorganisationer, og kan siges at komme alle dem, der har deltaget i forsikringen, til gode.

Når det er sagt, må jeg måske i al skikkelighed tilføje, at nævnene burde have været forsigtige og ikke medtaget et enkelt filantropisk foretagende. Dette vil sikkert betvirke fremkomst af andragender fra andre lige så estimerede foreninger og institutioner. Jeg skal ikke nævne navne; der er såmænd rigeligt af dem, og de vil sikkert komme af sig selv. Flere har jo allerede været på trapperne, og jeg vil ikke fremhæve den ene for den anden; man kunne også derved være med til at skabe forventninger, som ikke kan indfries.

Jeg vil dog gerne have lov til at sige, at der kan måske nok være erhvervsorganisationer, som ikke har været repræsenteret i forvaltningsnævnene, og som derfor heller ikke i forslaget er betænkt med en tildeling, men hvis medlemmer fuldtud har deltaget i forsikringen. Jeg skal blot nævne et enkelt forhold som fiskerne, hvis bygninger og løsøre på land, det faste løsøre, har været forsikret i et af de pågældende forbund. Det er muligt, at der er en begrundelse for at undlade en tildeling her, det tør jeg ikke

[Poul Hansen (Svendborg).]

sige på stående fod, men det bør vist alligevel drøftes i det udvalg, som jeg anser for en nødvendighed. Der kan nemlig også være andre spørgsmål at drøfte, det skal nok vise sig ved den videre forhandling. Jeg tør i hvert fald ikke lade mig hænge på, at fordelingen ikke kunne være bedre og rimeligere.

Idet jeg altså under de givne omstændigheder kan tiltræde forslagernes principper og den linie, der er valgt ved fordeling af midlerne, kan jeg på mit partis vegne tilsige velvillig behandling af forslagene.

Anders Andersen: Jeg kan ligesom den foregående ordfører, det ærede medlem hr. Poul Hansen (Svendborg), udtrykke min glæde over, at vi nu står overfor afslutningen af et af krigstidens kapitler, idet de to lovforslag, som nu foreligger til behandling i dette høje ting, vedrører anvendelsen af det overskud, man har fået i krigsforsikringsforbundene. Efter de tal, der foreligger, angår de to lovforslag fordelingen af et samlet overskud på 16,4 mill. kr., hvoraf de 13,6 mill. kr. hidrører fra overskuddet i visse krigsforsikringsforbund vedrørende løsøre, medens de 2,8 mill. kr. hidrører fra overskuddet i visse krigsforsikringsforbund vedrørende bygninger.

Disse krigsforsikringslove blev jo ved gennemførelsen anlagt på gensidighedsprincippet. Vi kan vel også sige, at de var at betragte som en rent midlertidig lovgivning, der ville blive afviklet, når behandlingen af erstatningskravene var afsluttet. Man kan vel heller ikke bebrejde forvaltningsnævnene, at der nu ved afslutningen er fremkommet dette store overskud, for vi må erkende, at det både har været nødvendigt og rimeligt at disponere med en vis margin for at være sikker på at have den fornødne dækning for de erstatningskrav, som blev gjort gældende.

Disse krigsforsikringsbidrag har jo været meget varierende, lige fra 1 pro mille til 26,3 pro mille. Jeg vil gerne ved denne lejlighed nævne, at bidragene til krigsforsikringen for industri, håndværk og handel har været særlig tyngende for medlemmerne. Ser man på det beløb, der er opkrævet, og stiller det i forhold til antallet af medlemmer indenfor forbundet, viser det sig, at der

gennemsnitligt er blevet indbetalt 1 400 kr. pr. medlem. Man vil herudfra forstå, at disse krigsforsikringsbidrag i høj grad har virket hemmende og stærkt tyngende overfor ikke mindst den mindre håndværksbedrift og den mindre industrivirksomhed.

Den højtærede handelsminister og den højtærede indenrigs- og boligminister møder nu med lovforslag vedrørende fordelingen af overskuddet fra disse krigsforsikringsforbund. Pengene måtte ifølge sagens natur rettelig tilkomme de forsikringstagere, som har indbetalt dem. I bemærkningerne til lovforslagene står, at man finder det praktisk talt administrativt umuligt at få disse overskudsbeløb tilbagebetalt til forsikringstagerne. Mit parti er nu af den opfattelse, at dette spørgsmål må undersøges meget nøje i et udvalg. Vi har naturligvis den allerstørste sympati for de mange gode formål, der ifølge lovforslagene skal bevilges penge til. Ligesom den ærede ordfører for socialdemokratiet (Poul Hansen [Svendborg]) er heller ikke jeg i tvivl om, at der kunne rejses endnu mange krav om bidrag til gode formål. Men selvom vi anerkender disse gode formål og naturligvis gerne vil være med til at fremme enhver mulighed for forøget produktion, enhver mulighed for en bedre uddannelse af ungdommen og enhver mulighed for at fremme sundheden hertilands, må vi alligevel finde det betænkeligt at gennemføre en lovgivning, hvorefter penge, som er indbetalt til eet formål, nu udbetales til helt andre formål.

Vi må principielt fastholde, at overskuddene i krigsforsikringsforbundene, som de to foreliggende lovforslag tager sigte på at fordele, rettelig må være forsikringstagernes. Vi ønsker derfor i udvalget en meget nøje drøftelse af, om ikke det skulle være muligt at tilbagebetale disse penge. Jeg forstår udmærket de vanskeligheder, det kan medføre, men jeg føler mig ikke overbevist om, at de foreliggende lovforslag løser spørgsmålet retfærdigt, og vil gerne stille det spørgsmål til de højtærede ministre, om man ikke, hvis det skulle vise sig praktisk umuligt at gennemføre en direkte tilbagebetaling af pengene, ved at lade pengene gå tilbage til forsikringsselskaberne og derigennem muliggøre en præmielettelse for forsikringstagerne på denne måde ad indirekte vej kunne godtgøre dem pengene,

[Anders Andersen.]

der har betalt dem. Jeg er klar over, at en del af dem, der har indbetalt penge, ikke længere vil kunne få andel i disse beløb gennem en lettelse af præmierne, men går vi ind for de to foreliggende lovforslag, vil pengene blive givet ud med fremtiden for øje, således at et endnu større antal ikke vil få andel i det overskud, de har indbetalt. Vi må ikke glemme, at disse krigsforsikringslove omfatter mange hundrede tusinde mennesker, der igennem deres bidrag har ydet et væsentligt beløb og derfor også må have ret til at få overskuddet tilbage.

Hvis det skulle vise sig umuligt at få gennemført den efter min mening mest retfærdige ordning, vil mit parti finde det mere rimeligt, om man i stedet for at dele pengene ud til alle disse velmente og gode formål indbetalte dem på statens reguleringskonto, ikke mindst under hensyn til at staten har taget sin part af udgifterne ved krigsforsikringen. Det ville måske netop af denne grund, hvis den anden mulighed da ikke er tilstede, være rimeligt, om staten fik disse midler stillet til rådighed.

Jeg kan altså ikke som den forrige ærede ordfører tilsige mit partis støtte til gennemførelsen af de foreliggende lovforslag, men vi ønsker dem grundigt behandlet i et udvalg; vi ønsker de forskellige muligheder, jeg har været inde på, undersøgt, og til dette udvalgsarbejde kan jeg tilsige vor støtte.

Foss: I henhold til de oplysninger, vi har modtaget ved fremsættelsen af de to lovforslag, vil, som det også allerede er nævnt her, en eventuel tilbagebetaling af de ca. 16 mill. kr., som er blevet tilovers, forårsage et meget stort arbejde, og det vil være urimeligt at sætte et sådant arbejde i gang, for at de interesserede bidragydere hver for sig kan få nogle få kroner tilbage. Ligesom det ærede medlem hr. Anders Andersen vil jeg dog selvfølgelig gerne have dette spørgsmål nærmere belyst i det kommende udvalg. Overfor den praktiske betragtning vedrørende vanskelighederne ved at tilbage-

betale beløbet står spørgsmålet om ret og retfærdighed, om hvorvidt staten kan undlade at betale beløb tilbage, som ikke retmæssigt tilkommer den, selvom disse beløb er meget små.

Nu er det således, at de forskellige krigsforsikringsforbund er uafhængige af hinanden, og forholdene har været forskellige ved hvert forbunds endelige opgørelse. Som allerede nævnt af det ærede medlem hr. Poul Hansen (Svendborg) har de fleste forbund givet underskud, således f. eks. 17,6 mill. kr. for bygninger i København, 52,4 mill. kr. for bygninger i købstæderne, medens krigsforsikringer for landbrugsjord gav et underskud på 30,8 mill. kr.; alle disse underskud er dækket af staten.

For et af de andre forbunds vedkommende var der truffet aftale om, at staten påtog sig at dække et eventuelt underskud mod, at et eventuelt overskud til gengæld skulle tilfalde staten. Hvis denne bestemmelse havde været gældende for alle krigsforsikringsforbund, havde sagen jo været klar med hensyn til de 16 mill. kr., der nu tales om, men der findes altså ikke ensartede regler for de forskellige forbund. Jeg har her gerne villet pege på, at de underskud, staten har dækket for visse forbund, er flere gange større end det samlede overskud for andre forbund. Jeg skal imidlertid her hverken diskutere den retlige eller den moralske side af spørgsmålet om, hvorvidt staten skal tilbagebetale de omhandlede 16 mill. kr., men holde mig til, at beløbet af praktiske og omkostningsmæssige grunde ikke bør tilbagebetales.

Regeringens forslag går ud på, at beløbet deles ud som milde gaver til diverse udmærkede formål, der har en mere eller mindre periferisk forbindelse med de kredse, som har betalt forsikringspræmierne. Det er en smuk tanke, og det er også behageligt at kunne være godgørende. Nu er pengene imidlertid indbetalt af en meget stor del af landets skatteydere, og når disse af praktiske grunde ikke direkte kan få pengene tilbage, har de dog efter min mening et selvfølgeligt

[Foss.]

krav på, at pengene anvendes bedst muligt til fordel for dem selv. Jeg formoder, at de højtærede ministre mener, at dette netop opnås ved de foreliggende lovforslag. Jeg tillader mig dog at erindre om, at man fra mange sider kræver, at staten skal gennemføre besparelser overalt, hvor det er muligt. Danmarks valutasituation opfordrer ikke til at sætte forbruget op, og vi er mange, som mener, at skattebyrden er stor nok. Under de nylig afsluttede forhandlinger om forbrugsafgifter afviste den højtærede finansminister en nedsættelse af visse afgifter, som efter vor mening i høj grad trænger til nedsættelse. Dette kan kun efterlade det indtryk, at staten ikke har råd til nogen udgift, som ikke er absolut nødvendig. Hvor smukke de formål end er, man nu vil yde tilskud til, kan jeg ikke anerkende, at disse tilskud er absolut nødvendige, og det er derfor ikke i præmiebetalernes interesse, at pengene bruges som foreslået.

Staten har i forvejen store udgifter, til f. eks. civilforsvaret, hvis opgaver ligger nær op ad de krigsforsikringsopgaver, hvortil pengene er indbetalt. Der kunne heri ligge en særlig motivering for, at staten beholdt de 16 mill. kr. — hvis en motivering da er nødvendig.

Det kan muligvis indvendes, at staten bør ikke indkassere penge, som er indbetalt til et særligt formål, og at der, hvis den gjorde det i dette tilfælde, ville skabes et mere eller mindre farligt præcedens. Jeg tvivler på, at denne ængstelse er berettiget; men hvis jeg under de kommende forhandlinger kan blive overbevist om, at det er tilfældet, er jeg meget villig til at drøfte den mulighed, at de omhandlede millioner hen sættes på en særlig fond — en fond, der skulle have samme formål som det, pengene oprindeligt var indbetalt til. Jeg kan på mit partis vegne bare ikke gå med til, at de for enhver pris skal udbetales til smukke formål, som ikke har nogen nær forbindelse med pengenes oprindelige opgave.

Jeg kan herefter slutte disse bemærkninger med at sige, at man ikke kan regne med mit partis velvillige støtte til de foreliggende lovforslag, men at vi selvfølgelig er villige til at drøfte sagen i det kommende udvalg.

A. C. Normann: Det er med en følelse af lettelse, at jeg for min del erfarer, at vi nu omsider, så længe efter krigens ophør, er nået dertil, at vi kan få likvideret krigsforsikringsforbundene fuldstændigt.

Efter de to vedkommende højtærede ministres oplysninger i forbindelse med lovforslagene må det vist erkendes, at der næppe består nogen rimelig mulighed for at betale overskuddene tilbage til de enkelte medlemmer i noget af forbundene, hvor meget det end må beklages, at dette ikke kan lade sig gøre. Jeg forstår, at de øvrige ærede ordførere har haft sympati for den tanke, at dette skulle gøres, hvis det overhovedet var muligt. Den samme forkærlighed for den tanke at føre pengene tilbage direkte til dem, der har betalt dem, nærer jeg for min del; men jeg tror, det må erkendes, at der ikke her findes nogen praktisk udvej, hvis man skal tage rimeligt hensyn til de omkostninger og den administration, der ville være forbundet dermed. Men netop den måde, hvorpå disse overskud er tilvejebragt — altså gennem præmier, som, i modsætning til de fleste øvrige forsikringspræmier, ikke har været frivillige, men lovhjemlede — medfører, at det kræver, og må kræve, en meget samvittighedsfuld overvejelse og afvejning af forskellige retfærdighedshensyn, hvorledes de tiloversblevne midler skal anvendes.

Det forekommer os, at den moralske ret i det foreliggende tilfælde må tilskynde folketinget til at gennemføre en fordeling, hvorved den størst mulige del af de godt 16 mill. kr. ledes tilbage til de samme hovedgrupper eller erhvervskredse, stort set, som har betalt pengene. Hvis de øvrige partier er enige med os i det grundsynspunkt — og jeg forstod, at man også fra anden side har anlagt dette synspunkt — skulle der ikke kunne opstå uenighed om ydelserne til de store erhvervsorganisationer, som er nævnt i lovforslagene, bortset fra enkeltheder i den interne fordeling.

Det er vor opfattelse, at de formål, hvortil organisationerne formidler pengene, må afgrænses — det er et vilkår fra vor side — således at det på dette område i selve loven sikres, at midlerne anvendes på et såvidt muligt alment grundlag i hvert enkelt tilfælde.

[A. C. Normann.]

Med forbehold overfor enkeltheder kan vi godkende, at overskuddet i forbindelse med krigsforsikringen vedrørende løssøre fordeles efter de principper, som er angivet i forslaget, på Håndværksrådet, Industrirådet, Grosserer-Societetets Komité og de øvrige nævnte erhvervsorganisationer. Vi vil dog gerne drøfte den interne fordeling nærmere i udvalget for at blive i stand til at bedømme rimeligheden i beløbenes forholdsvise størrelse. Jeg har f. eks. en formodning om, at der har fundet en vis forfordeling af håndværkerne sted, som gør en overvejelse af fordelingen nødvendig. Efter hvad en fremtrædende repræsentant for håndværket har oplyst overfor mig, har mange af håndværkerne følt sig uretfærdigt behandlet. Det anføres — og ser da også ud til at være rigtigt — at netop de to områder, som håndværkerne har ydet en væsentlig tribut til, forsikringen af løssøre og forsikringen af bygninger i handel, håndværk og industri, har haft uforholdsmæssigt høje præmier, nemlig henholdsvis 26,3 pro mille og 25 pro mille, hvad der er langt mere end det, der er betalt på de øvrige forsikringsområder.

Selvom det kan anføres, at denne tunge byrde også har været båret af de øvrige under den samme gruppe, i handel og industri, er det vist en grundfæstet opfattelse hos håndværkerne, at skaderne netop på industrijendomme var så store, at håndværket ikke rigtig kunne være tjent med ligestilling og solidaritet med industrien.

Det kan endelig anføres, at der ofte fra håndværkernes side har været klaget over, at der ydedes store statstilskud til andre af forsikringsforbundene, uden at man med tilskud har forsøgt at mildne byrden af håndværkernes større præmie, til trods for at der ved forskellige lejligheder overfor lovgivningsmagten har været rejst krav herom. Denne forskelsbehandling gør det berettiget nu ved afviklingen at prøve på at gøre lidt af den skete uret god igen, og jeg for min del håber, at håndværkernes synspunkter vil blive velvilligt vurderet i udvalget.

Jeg har også lyst til at nævne fiskeri-erhvervet, som socialdemokratiets ærede ordfører her fremdrog, for at bede om, at der i udvalget må blive tilvejebragt et bedømmelsesgrundlag, hvorefter man kan

se, i hvor stor udstrækning fiskerne, gennem løssøreforsikringen vel navnlig, har bidraget til de overskud, som er ret store for løssøreforsikringens vedkommende.

Med hensyn til forsikringen for landbrugets løssøre, hvis overskud er på 1,4 mill. kr., kan vi også her i princippet godkende den foreslåede fordeling; der er jo tale om en tilbageføring til de samme erhvervsområder, hvorfra pengene stammer.

I den henseende vil jeg også gerne nævne en anden af de organisationer, som ikke er nævnt; om dette så skyldes, at den ikke har været repræsenteret i forvaltningsnævnet, ved jeg ikke, men jeg vil gerne nævne den her, for at vi kan tage den med i overvejelserne. Det er gartnerne. Jeg er ikke rigtig klar over, hvor stor en part af gartnerne der forsikringsmæssigt har været solidarisk med landbruget, og om landbruget har været det med industrien, men jeg antager, det har været noget i den retning. Jeg vil altså gerne, at vi tager gartnerens stilling op til behandling også.

Det nævnte principielle synspunkt anlægger vi også overfor overskuddet fra krigsforsikringen af bygninger for industri, håndværk og handel, nemlig 1,55 mill. kr., og overfor de 1,24 mill. kr. for forsikringen af landbrugsbygninger. Også her tager vi forbehold overfor enkeltheder, idet der her er medtaget formål, som ikke er i overensstemmelse med tanken om at føre pengene tilbage til forsikringstageren.

Det samme grundsynspunkt anlægger vi endvidere overfor forslaget om overskuddet af forsikring for privat indbo. En række overordentlig gode formål er nævnt, formål, som omfattes af den største sympati fra alle sider i befolkningen. Men det vil vel være rimeligt at prøve på at vurdere alle disse forslag om tilskud til sygdomsbekæmpelse, til Koføeds skole, Arbejdernes Erhvervsråd, Forbrugerrådet, Ungdommens Uddannelsesfond o. s. v. under hensyntagen til andre offentlige ydelser til samme formål, sådan at den offentlige støtte her ikke vil afhænge af rene tilfældigheder, men kommer til at foregå efter en samlet plan.

Der rejser sig også i den forbindelse med vægt det spørgsmål, om ikke den del af overskuddene, som ikke stammer fra bestemte erhvervsområder, altså formentlig en halv snes millioner kroner, under en eller

[A. C. Normann.]

anden form bør gå tilbage til statskassen, som også andre ordførere har været inde på det. Blandt andet kan fremføres den moralske baggrund, at statskassen har betalt over 100 mill. kr. til krigsforsikringer, selvom denne statsydelse er betalt til andre forsikringsformål end dem, der har givet overskuddet. Men hvis den tanke vinder frem, kunne beløbet anvendes f. eks. til en forøgelse af den fond, der fornylig besluttedes oprettet i henhold til en anmærkning på finansloven med en almindelig folkepensionering for øje. Dette sidste er en tanke, jeg gerne vil fremføre til nærmere overvejelse, før partierne i udvalget sætter sig altfor fast på bestemte standpunkter. Efter at alle partier har udtalt deres varme sympati for folkepensioneringstanken, vil enhver understregning af, at der i folketinget står alvorlige forsæt bag de løfter, vi har givet vælgerne, blive modtaget med tilfredshed ude i befolkningen. Pengene vil så måske også i noget højere grad komme dem til gode, der har betalt præmierne, end det er tilfældet for enkelte af de andre formåls vedkommende.

Vor stilling til den endelige fordeling vil imidlertid afhænge af regeringens stilling til og oplysninger om omfanget af et andet krav, som må tages med i overvejelserne ved denne lejlighed, og som jeg skal komme tilbage til. Jeg vil gerne først om det rent principielle sige, at jeg kan ikke her ved første behandling tage endelig stilling til overskuddets fordeling; vor stilling til de enkelte formål, der her må komme i betragtning tilsidst, må afhænge af det helhedssynspunkt, som vil blive resultatet af udvalgets drøftelser og af de oplysninger, der der kan gives.

Den tanke, jeg gerne vil nævne til yderligere overvejelse, hidrører fra følgende forhold: i sin fremsættelsestale nævner den højtærede handelsminister periferisk et problem, som har afsat en byld i befolkningens retsbevidsthed; det er problemet om de våben, borgerne under krigen afleverede til det danske politi, og som der endnu ikke er ydet erstatning for. Våbnene afleveredes efter krav fra politiet i 1940 og 1943. En del fik erstatning, en del våben blev leveret tilbage, men mange borgere er blevet næg-

tet erstatning. Man har henvist nogle af disse sager til krigsforsikring; det er dette, som gør det naturligt, at problemet fremdrages i denne debat om de foreliggende lovforslag.

Til trods for at der jo ikke i forbindelse med våbenafleveringen har været tale om brandskade, har man ved opgørelserne i forbindelse med de erstatningsafgørelser, der hidtil er truffet, gjort det til en betingelse for at få erstatning, at de pågældende har haft et eller andet at brandforsikre; havde man altså ikke brandforsikring, kunne man heller ikke forlange erstatning for, hvad politiet havde eksproprieret fra borgerne. Det er ikke sådan noget, man behøver at forstå, det er noget, vi ved, og som det er nødvendigt at vide, men det er godt, der ikke er stillet noget krav om, at man skal forstå meningen med den bestemmelse for at kunne deltage i behandlingen af lovforslaget; i så fald ville folketinget ikke ret længe være beslutningsdygtigt.

Hertil kommer, at ved de afgørelser, der hidtil er truffet, har et meget stort antal borgere været holdt ude fra erstatning igennem den ekspropriationsrisiko — mindst 50 kr. for løvsøre og 200 kr. for indbo — som brandforsikringerne har forudsat. Adskillige tusinder er, såvidt jeg kan forstå, af den grund blevet nægtet den erstatning, som forekom dem rent selvfølgelig. Det radikale venstre har flere gange rejst krav om at få denne gamle uret bragt ud af verden, sidste gang for halvandet år siden under den forrige regering. Jeg opfordrer regeringen til at benytte denne lejlighed til at undersøge, hvor mange år vi endnu skal vente på at få de eksproprierede våben erstattet, og hvor stort et beløb det drejer sig om, sådan at vi i udvalget bliver i stand til at bedømme, om der ikke nu er rimelig mulighed for at holde disse mennesker skadesløse. Regeringen ville i så fald have gjort en uret god, hvis psykologiske virkninger har været meget ubehagelige, og dermed bragt en sag ud af verden, om hvilken der ikke vil kunne tilvejebringes ro, medmindre der træffes en ordning i den retning.

Vi vil gerne i udvalget og her i tinget deltage i en velvillig behandling af lovforslagene og af de tanker, som her ved første

[A. C. Normann.]

behandling både fra vor side og også fra andre sider er blevet rejst i tilknytning til forslagene.

Jeg vil gerne lige tilsidst for en ordens skyld spørge den højtærede handelsminister, om der ikke i bemærkningerne angående krigsforsikring af løsøre foreligger en regnefejl. Overskuddet er opgjort til 3,5 mill. kr., men i fordelingsforslaget, i listen over de formål, der skal tages med, er der, såvidt jeg kan se, disponeret over 100 000 kr. mere, end der er i kassen.

Aksel Larsen: På baggrund af de oplysninger, der er givet i ministerens fremsættelsestale og i bemærkningerne til lovforslagene, og på baggrund af den argumentation, hvormed man har forsøgt at forsvare den af regeringen udarbejdede eller i hvert fald tiltrådte fordelingsplan, er det meget svært, for ikke at sige umuligt, for min gruppe at tilvejebringe en blot nogenlunde velvillig indstilling overfor regeringens lovforslag. Det forekommer os ganske urimeligt, at man til en række formål, dels til fordeling til mere eller mindre private organisationer og dels til offentlige, samfundsnyttige formål, vil anvende midler, som er indbetalt af forsikringstagerne til krigsforsikringen. Når der er overskud i krigsforsikringsforbundene, og når man først nu mener at kunne afslutte boet, hvis jeg må udtrykke mig sådan, ville det dog være rimeligt at betragte pengene som tilhørende dem, der har indbetalt dem, og så bestræbe sig for at tilbagebetale pengene. Jeg kan måske endda være nødsaget til at gå så vidt som til at sige, at jeg er stærkt i tvivl om, at det overhovedet er juridisk tilladeligt at disponere over folks penge på den måde; det strider i hvert fald efter min opfattelse mod visse bestemmelser i grundloven.

Jeg har studeret begrundelsen for denne uddeling af milde gaver, og nogle af disse milde gaver, som man uddeler af andre folks penge, vil jo i praksis komme til at betyde en aflastning for staten med hensyn til udgifter på det pågældende felt. Jeg har kun fundet sådanne argumenter, som at det må anses for ugørligt at gennemføre tilbagebetaling, altså åbenbart en formodning, et skøn, som der ikke foreligger noget bevis for er rigtigt, eller at det iøvrigt må

antages, at en del selskaber ikke længere er i besiddelse af oplysninger om, hvem der har betalt pengene. Det må antages; hvis man vidste, det var tilfældet, ville man jo skrive det i bemærkningerne, men man siger blot, at man antager, at noget sådant er tilfældet. Jeg synes, man må se at få lidt mere fast grund under fødderne, og først hvis man er i stand til at dokumentere, at det er ugørligt at tilbagebetale pengene til forsikringstagerne, tror jeg, mit parti vil se med velvilje på, at man anvender pengene på anden måde.

Jeg vil kun til bemærkningernes begrundelse for forslagene tilføje, at den højtærede minister jo har en ekstra begrundelse, som kan ses i fremsættelsestalen, hvori det siges, at de beløb, der vil kunne blive tale om at tilbagebetale, i almindelighed vil blive så små, at de ikke kan antages at spille nogen økonomisk rolle for de pågældende. Hvorvidt de spiller nogen økonomisk rolle for de pågældende, kan det jo hverken være forvaltningsnævnenes eller ministrenes sag at skønne om, det må de pågældende selv træffe afgørelse om. Hvis det drejer sig om, at forsikringsnævnet eller staten eller kommunerne skal have penge af folk i form af forsikringspræmie eller skat, så er man villig nok til at opkræve dem, selvom det er uendelig små beløb, det drejer sig om; hvis en skatteyder skylder 1 kr. 50 øre i skat, kan han være forvisset om, at så kommer staten ikke og siger, at disse 1 kr. 50 øre spiller en så ringe rolle, at man ikke gider opkræve dem; nej, man skal nok komme efter vedkommende og kræve de penge op. Jeg synes, det er meget farligt, og det er meget udfordrende overfor befolkningen, at man kommer med de argumenter for ikke at ville tilbagebetale disse penge, man har opkrævet for meget. Man siger, det er små summer, som ikke spiller nogen rolle for de enkelte, og at det sikkert slet ikke kan betale sig at tilbagebetale dem. Vi vil mene, at man principielt bør stræbe efter at tilbagebetale disse penge til dem, hos hvem man har opkrævet dem for meget, og jeg synes ikke, det skal komme de pågældende til skade, at man har været så mange år om at nå frem til en mulighed for en afviklingsordning, hvorved det hele ganske vist er blevet meget mere besværligt. Skulle det vise sig at være fuldkommen

[Aksel Larsen.]

umuligt, beder jeg altså om, at man kommer med en rigtig dokumentation og ikke med antagelser og formodninger og skøn.

Skulle det vise sig at være fuldkommen umuligt at gøre det, der er det eneste rigtige, henstiller jeg til overvejelse, om man ikke burde anvende pengene på anden måde end her foreslået. Jeg ser meget vel, at man har fundet sådanne organisationer og institutioner at give pengene til, som dog med et vist skin af berettigelse kan siges på en eller anden måde at repræsentere forsikringstagerne, men hvis man endelig ikke kan tilbagebetale pengene til forsikringstagerne direkte, tror jeg, det ville være rimeligt at anvende dem til dækning af skader, der måtte være udækkede fra krigs- og besættelsestiden. Det kan være materielle skader på ejendom eller indbo, som ikke er blevet fuldt erstattet af krigsforsikringen eller af det offentlige, det kan dreje sig om hjælp til danskere, der i kraft af deres deltagelse i modstandskampen, ophold i fængsler og koncentrationslejre og lignende, har taget varig skade på helbredet, og som sandt for dyden ikke er blevet behandlet godt nok af det danske samfund, og det kan naturligvis også dreje sig om et sådant forhold som det, det ærede medlem hr. A. C. Normann var inde på, nemlig en bestemt gruppe af skadelidte, hos hvem det danske politi simpelthen har hentet jagtvåbnene, og hvem man har nægtet erstatning. Jeg tror, at man, hvis man ikke kan gøre det, jeg anser for det eneste rigtige, nemlig at tilbagebetale pengene til dem, man har opkrævet dem af, burde orientere sig i retning af at anvende pengene til yderligere erstatning til dem, der har lidt skade under krigs- og besættelsestiden.

Jeg henstiller disse synspunkter til overvejelse såvel i regeringen som i det udvalg, der måtte blive nedsat, og jeg vil samtidig tilføje, at jeg tror, man gør klogt i at tage hensyn til disse synspunkter. Det er vort partis synspunkter, men jeg er overbevist om, at de deles af den overvejende del af den danske befolkning. Jeg tror, de ærede repræsentanter for de øvrige partier faktisk er bekendt med dette, og jeg regner derfor med, at man vil tage det alvorligt under overvejelse i det kommende arbejde med lovforslagene.

Søren Olesen: Der synes jo at være ret almindelig enighed om, at der hverken kan gives nogen retlig eller nogen moralsk begrundelse for den anvendelse, der her er foreslået med hensyn til overskuddet fra krigsforsikringsforbundene, men på den anden side synes jeg ikke, at der er grund til så stor en skepsis fra de gamle partiers side, for det, der her sker, er ikke andet, end hvad der sker så tit, ja, næsten hver dag, når folketinget bevilger penge til et eller andet formål, og endda i meget større målestok. Vi kan godt sige, at vi her er stillet overfor en finanslov en miniature, idet man bevilger penge til forskellige formål og lader mennesker betale det, som måske ikke har nogen interesse i disse formål og heller ikke har nogen forpligtelse overfor dem. Det er jo den indvending, som retsforbundet stadigvæk gør overfor finansloven, at man der bevilger penge til mange formål, som skatteyderne hverken har forpligtelser overfor eller har lyst til at bidrage til. Der er dog den forskel, at her er der et overskud tilstede, som man forsøger at finde anvendelse for. Hvis man på finansloven kun opførte de ting, som var fælles opgaver, ville den jo straks komme til at se lidt anderledes ud, og skulle der så blive et overskud, kunne man selvfølgelig altid tage bestemmelse om det.

Det ærede medlem hr. Foss mente, at skatterne var store nok, og det kan vi fra retsforbundets side give medhold i. Jeg vil endda tilføje, at vi mener, de er for store. Derfor kunne det være rimeligt, når man har et overskud her, som ganske vist hidrører fra bestemte bidrag, nemlig bidrag til krigsforsikringen, men hvortil staten også har bidraget med ret store beløb, idet staten nogle steder endda har dækket op til to trediedele af skaderne, at man brugte disse penge til skattenedsættelser eller til afbetaling på reguleringskontoen i nationalbanken. Forholdet er nemlig dette, at da nogle af forbundene selv har afholdt alle erstatningerne, medens staten andre steder har afholdt ret store beløb, er der fremkommet en ulighed, som i nogen måde ville udlignes, hvis staten fik overskuddet udleveret enten til skattenedsættelse eller til afbetaling på reguleringskontoen.

Når man ser på — lad mig sige det sådan — præmietagerne i denne præmiewhist, er

[Søren Olesen.]

det jo udmærkede formål, det kan man ikke benægte, som pengene foreslås anvendt til, men der er blot den ting at bemærke, at disse krigsforsikringsforbund har ikke i og for sig nogen bemyndigelse til at foreslå, hvad pengene skal anvendes til. De har skullet administrere beløbene og uddele erstatningerne, men derefter synes man, de blot havde at meddele, at der var så og så mange penge tilovers, og så overlade til folketinget at træffe bestemmelse om, hvordan pengene skulle anvendes. Det er, ligesom forbundene har gjort sig til en slags bevillingsmyndighed eller i hvert fald har tilladt sig at stille forslag om, hvordan pengene skulle bruges. Jeg mener, man kan sige, at de derved har overskredet deres kompetence. Selvom formålene naturligvis er meget gode, kan man vel heller ikke se bort fra, at der i nogen måde er taget hensyn til, hvem der har haft repræsentanter i de administrationsforbund, som der har været til at administrere de forskellige forbunds midler.

Jeg skal ikke bestride, at det vil være meget vanskeligt at betale pengene tilbage, og særlig synes jeg, den grund vejer tungt, der er anført i bemærkningerne, at der er mange ejendomme, der har skiftet ejer i den forløbne tid, og at der sikkert vil opstå adskillige processer om, hvem pengene skulle tilkomme, de tidligere ejere eller de nye ejere, eventuelt arvingerne. På samme måde er det vel med hensyn til løssøret, at nogle af ejerne er afgået ved døden, og at det kan være ret vanskeligt at få disse midler betalt tilbage. Det argument synes jeg man må bøje sig for. Derimod kan man ikke rigtig godkende den grund, der anføres, at forsikringselskaberne ikke skulle vide, hvor de har hentet pengene, det kan dog vist ikke være tilfældet, men den førstnævnte grund, at der er sket så store forskydninger, synes jeg som sagt man må bøje sig for.

Vi kan derfor ikke fra retsforbundets side stemme for lovforslagene i den skikkelse, hvori de foreligger. Vi mener, at man bør undersøge, om der er nogen, hvis erstatningskrav er blevet afvist, krav, som man ville finde var berettigede. Det ærede medlem hr. Poul Hansen (Svendborg) mente, man måtte afvise alle yderligere erstatningskrav, f. eks. angående jagtvåben o. lign. Jeg synes dog

ikke, det er helt klart. Hvis nogle har fået erstatning for deres våben — som det ser ud til efter handelsministerens fremsættelse — medens andre ikke har fået det, så mener jeg, man bør stille dem lige. Jeg synes tillige, der kunne være tale om hjælp til mennesker, som har lidt skade på liv eller helbred. Der kan være efterladte, som har mistet deres forsørger og ikke har noget bestemt sted, hvor de kan søge hjælp eller erstatning, hvad man nu vil kalde det, og ikke kan få anden støtte, end hvad der ydes ad frivillig vej. Der kan være tale om enkelte mennesker, som har lidt skade på helbredet, og som måske ikke har anden udvej end at søge invaliderente, som kan være for lille eller i alt fald ikke tilstrækkelig til at forsørge en familie.

Jeg mener, at der i enkelte af disse tilfælde, som ganske vist ikke direkte falder ind under disse forsikringer, men som ikke har været dækket af nogen anden forsikring, kan være et berettiget krav, i hvert fald et krav på at blive hørt. I det udvalg, som antagelig bliver nedsat, mener jeg man bør prøve den slags erstatningskrav og ikke blankt afvise dem.

Vor stilling er derfor denne, at enten må man overlade beløbet til statens rådighed — til skattelettelse eller til afskrivning på reguleringskontoen — eller også bør man finde et formål, som har nærmere krav på støtte end de formål, som det her er foreslået at give del i overskuddet som en form for gave eller tildeling. Der er jo her særlig taget hensyn til de erhverv og foreninger, som har været repræsenteret i styrelsen, og der er måske ikke taget særligt hensyn til dem, som trænger mest. En del af de institutioner, som er betænkt her, har jo ingen mangel på penge til andre formål. Det gælder Industrirådet, som har store beløb at yde til forskellige partiets valgfond. Man kan vel heller ikke mene, at Grosserer-Societetet og forskellige andre af de foreninger, som her er nævnt, just er i pengevanskeligheder; hvis de har lyst til at yde et tilskud til forskellige af disse gode formål, kunne de selv gøre det, uden at de behøvede at skulle have bidrag fra krigsforsikringsforbundene.

Svend Jørgensen: Såfremt den tanke opretholdes, at de 16 mill. kr. skal fordeles til

[Svend Jørgensen.]

de organisationer, som fortrinsvis har indbetalt beløbene, må jeg måske henlede det eventuelle udvalgs opmærksomhed på, at Dansk kulturhistorisk Museumsforening på provinsmuseernes vegne har rettet henvendelse om at få andel i krigsforsikringsforbundenes overskud. Der blev svaret, at overskuddet allerede var fordelt gennem indstillinger til de interesserede ministerier. Det samme svar fik jeg på et spørgsmål om det samme emne her i folketinget den 27. januar i år, et spørgsmål, der var rettet til den højtærede undervisningsminister. Af de to fremsatte lovforslag fremgår det imidlertid, at sagen altså endnu ikke er afgjort.

Uden iøvrigt at ville gentage, hvad jeg dengang fremførte — ærede medlemmer kan finde det i folketingstidenden sp. 2760 ff. — må jeg måske have lov til at nævne, at medens statsmuseerne var fri for at betale krigsforsikringsbidrag, kom provinsmuseerne ved et tilfælde ind blandt de betalingspligtige institutioner. De måtte betale bidrag til krigsforsikringen, skønt det for de allerfleste af dem var en alvorlig belastning. Ganske vist har museerne senere fået tilbagebetalt en del af beløbet, vel i erkendelse af, at det var med urette, det var blevet opkrævet. Men det tilbagebetalte var kun en ringe del af den samlede sum, som ialt androg ca. 1/2 mill. kr. Jeg henstiller derfor til det udvalg, som utvivlsomt bliver nedsat, at det tager under overvejelse at tilbagebetale provinsmuseerne disse penge, som jo er fremgået af indsamlede eller i hvert fald af offentlige midler.

Dersom derimod den tanke forlades at fordele pengene til organisationer, som har betalt dem, må jeg anbefale, at de 16 mill. kr. henlægges til folkepensioneringen; så får i hvert fald alle del i dem.

Arnth Jensen: Når der i dag foreligger dette ret betydelige overskud af krigsforsikringsforbundene, tror jeg, det i nogen grad, ja, i ret betydelig grad, skyldes bestemmelsen om selvrisikoen. Denne bestemmelse har virket således i praksis, at den, der havde forsikret højt, ingenting fik, hvorimod den, der havde forsikret lavt, fik udbetalt erstatning. Det er ikke et princip, man

plejer at benytte ved forsikring, tværtimod. Bestemmelsen om selvrisikoen har i allerhøjeste grad ramt landets skytteforeninger og også de enkelte våbenejere urimelig hårdt. Vi må huske på, at disse mennesker afleverede deres våben efter politiets påbud; man fik kvittering for disse våben med den danske stats stempel, d. v. s. politiets stempel, og ingen kunne tro andet, end at dette betød, at hvis man ikke fik sine våben eller ammunition tilbage, måtte der være fuld garanti for, at man fik erstatning. Man er i denne sal kendt med, at dette spørgsmål har været fremdraget mange gange, og at der endnu ikke er truffet nogen virkelig afgørelse deri. Det glædede mig derfor, at det ærede medlem hr. A. C. Normann og senere det ærede medlem hr. Aksel Larsen i dag fremførte den tanke, at her var måske en mulighed for at bøde noget på denne uret, hvis de, som i henhold til loven har afleveret deres ejendele, nu virkelig fik den erstatning, de har krav på. Hvis man nu vil sige, at det er næsten umuligt at imødekomme disse krav, vil jeg svare: det er det ikke. Der ligger i hundredvis af sager, som krigsforsikringen har afvist, fordi forsikringen var så høj, at selvrisikoen trådte i kraft. Det er meget nemt at tage disse sager frem igen, og jeg vil derfor henstille, at man i udvalget prøver at undersøge netop dette problem og opfylde det retfærdighedskrav, som danske skytter og danske våbenejere har overfor den danske stat.

Peter Nielsen: Inden der nu disponeres over de resterende penge fra krigsforsikringsforbundene, er det vel naturligt at rejse spørgsmålet om, hvorvidt disse forsikringer fuldtud har opfyldt deres formål, således at alle krigsskadedes krav er fyldstgjort. Selvom alle tilfælde naturligvis har været behandlet på lovformelig og tilbørlig måde, ved jeg dog, at een krigskatastrofes ofre ikke har fået fuld erstatning.

I 1948 forliste Det Forenede Dampskibs-Selskabs „København“, og der var dengang ingen lovhjæmmel for ydelse af erstatning til denne katastrofes skadelidte, idet krigsulykkesforsikringens virksomhed var indstillet året forud. Ved velvilje fra regeringens og finansudvalgets side blev det dog

4913 21/4 54: I. beh. aff. t. l. om anvend. af overskuddet i krigsforsikr. forb. vedr. løvsøre m. m. 4914

[Peter Nielsen.]

muligt at yde nogen erstatning efter ulykkesforsikringens regler, ligesom Det Forenede Dampskibs-Selskab trådte hjælpende til. Alligevel var det ikke muligt at yde fyldestgørende erstatninger, og regeringen mente dengang ikke, at det var muligt at få rigsdagens samtykke til at yde mere, end ulykkesforsikringen hjemlede ret til.

Der findes derfor stadig mange mennesker, der foruden at have fået legemlige og psykiske skader også er økonomisk ramt som følge af „København“s forlis. Selvom der ikke kan gøres noget juridisk krav gældende overfor de krigsforsikringsforbund, hvis overskud nu skal fordeles, og selvom de nævnte tilfælde vel næppe omfattes af disse forsikringer, vil det dog være naturligt ved uddelingen af disse penge at betænke ofrene fra „København“s forlis, så at de bliver holdt fuldtud økonomisk skadesløse.

Den komité, som de forliste skadelidte nedsatte, har opgjort de ikke erstattede skader til ca. 150 000 kr. Jeg vil derfor henstille til det udvalg, der formentlig bliver nedsat, at tage dette spørgsmål med i sine overvejelser; skønt der som sagt intet juridisk krav kan rejses, vil man vel med en vis moralsk ret kunne kræve, at krigsskadede fuldtud skal være hjulpet, før krigsskadeforsikringens penge anvendes til andet formål.

Minister for handel, industri og søfart (Lis Groes): Jeg vil gerne takke de ærede ordførere og andre deltagere i denne debat for deres indlæg.

De lovforslag, vi her behandler, er baseret på den indstilling, vi har fået fra forvaltningsnævnene, en ganske enstemmig indstilling; det har imidlertid været fremført her i dag, at disse nævn skulle have tiltaget sig en større myndighed, end der var tillagt dem, men det er dog tvivlsomt. De er sat til at forvalte og administrere denne lovgivning, og det er vel ganske naturligt, at de har gjort sig tanker om, hvorledes man skulle fordele dette overskud, efter at de

er kommet til det resultat, at det var lidet ønskeligt at forsøge en direkte tilbagebetaling.

Af debatten i dag er det fremgået, at der har været et stærkt ønske om, at disse penge blev tilbagebetalt til de forsikrede. Det kunne synes det eneste naturlige, men det stiller sig således, at hvis man tager de 3 love, der sorterer under handelsministeriet, er antallet af forsikrede i krigsforsikringen af løvsøre 325 000, antallet af forsikrede i krigsforsikringen af privat indbo 750 000 og antallet af forsikrede i krigsforsikringen af landbrugets løvsøre 300 000. Det vil derfor være forbundet med ganske overordentlig store administrationsomkostninger at prøve på en sådan tilbagebetaling.

Dernæst har man nævnt muligheden for at give pengene til forsikringsselskaberne, som så bedst muligt skulle udbetale en bonus, hvorved så nogenlunde de mennesker, der i sin tid har betalt præmierne, kunne komme i betragtning. Heroverfor må siges, at det ikke ville være nemt at træffe netop de mennesker, der har indbetalt pengene, og også en sådan ordning vil derfor være behæftet med en meget betydelig fejlmargen.

Endelig er der muligheden for at lade pengene indgå i statskassen, en i og for sig yderst sympatisk tanke. Hvis imidlertid regeringen havde fremsat lovforslag gående ud på, at disse penge skulle gå ind i statskassen, skulle det ikke have undret mig, om vi her i salen havde hørt visse røster om konfiskation — muligvis var man gået videre og havde talt om socialisering, nationalisering, og hvad ved jeg. Når forslag herom nu kommer fra anden side, vil jeg meget gerne i samråd med udvalget se på en sådan mulighed og drøfte den nærmere.

I det hele taget vil jeg gerne i udvalget søge at svare på alle de spørgsmål, der er blevet rejst her i dag, og de mange flere, der sikkert kommer til. Folk har været utrolig hjælpsomme i denne sag. Vi har i handelsministeriet modtaget henvendelser 30 hen-

[Ministeren for handel, industri og søfart.]

vendelser med forskellige forslag om en bedre anvendelse af disse midler end foreslået, og her i dag er der føjet yderligere nogle stykker til. Jeg kan dog sige, at en del af de ting, der er kommet frem i dag, i forvejen ligger på mit bord.

Endnu lige en enkelt ting. Det ærede medlem hr. A. C. Normann var inde på vor regnekunst i handelsministeriet. Jeg vil gerne sige, at der står med hensyn til dette overskud „ca. 3,5 mill. kr.“, og dette „cirka“ tillader forhåbentlig de 3,6 mill. kr. Det er i hvert fald en indstilling, vi har fået fra nævnet; så må man tro, at der er dækning i dette tilfælde.

Indenrigs- og boligministeren (Kjærbøl):

Det er ikke ukendt, at i et ægteskab har konen sommetider mest at skulle have sagt, særlig når hun har de fleste af pengene. Jeg er i nærværende tilfælde i en slags politisk ægteskab med handelsministeren, og derfor har det været naturligt, her hvor det er handelsministeren, der har de allerfleste af pengene, at det er konen, der har ført ordet. Jeg kan iøvrigt ganske tilslutte mig de betragtninger, som handelsministeren har gjort, og jeg er selvfølgelig også villig til i det kommende udvalg at drøfte hele spørgsmålet.

Poul Hansen (Svendborg): Der findes ikke hos mig noget ønske om yderligere at forlænge denne debat. Den er i det hele taget forløbet, som jeg havde ventet det, med mange gode forslag. Jeg tager nærmest ordet for at sige til det ærede medlem hr. Søren Olesen, at jeg har ikke afvist, at der kunne være rimelighed i, at visse folk fik bedre vækning for skader o. lign., men jeg har frarådet, at man her genoptog diskussionen, fordi jeg var bange for, at den ville gribe om sig, og at vi derved ville skabe forventninger om noget, som vi ikke kunne yde garanti for kunne gøres bedre, end det er gjort. Det synes jeg også diskussionen her har afsløret. Der er kommet ønsker frem om erstatning for jagtgeværene, om erstatning til de skadelidte fra „København“s forlis, om provinsmuseer og iøvrigt en række andre ting. Jeg tror ikke — og det var det, der lå i mine bemærkninger — at vi på den måde finder nogen virkelig bedre udvej.

Det tror jeg ikke kan lade sig gøre, men naturligvis, vi kan se på det i udvalget — det tror jeg sagen egner sig bedst til — og derfor skal jeg heller ikke sige mere om den sag.

Anders Andersen: Jeg vil også være noget betænkelig ved at tage hele krigs-erstatningsproblemet op til almindelig revision. Der er ingen tvivl om, at hvis det først blev almindelig bekendt, at nu ville man i det nedsatte udvalg gennemgå alle de mange forskelligartede problemer, ville vi få et væld af ansøgninger om revision af krigsskadeerstatninger, og det forekommer i hvert fald mig, at det ville være noget betænkeligt, hvis det kommende udvalg skulle gennemgå hele det store materiale og foretage en sådan revision.

Det, der har kaldt mig op på talerstolen, er nogle bemærkninger af den højtærede handelsminister. Jeg vil dog gerne understrege, at vor principielle stilling, som formentlig heller ikke kan være gået den højtærede minister forbi, først og fremmest gik ud på, at vi ønskede, at pengene skulle tilbagebetales, og vi ønsker en meget grundig drøftelse af dette spørgsmål i udvalget. Jeg har nu den opfattelse, at hvis der er vilje, så vil der også vise sig at være en vej frem netop med hensyn til denne tilbagebetaling. Det er også mit indtryk af de ærede ordføreres indlæg og de andre taler, der har været holdt her i dag, at alle indrømmer det berettigede i, at dette overskudsbeløb blev tilbagebetalt til forsikrings-tagerne. Jeg håber derfor også, at udvalgsarbejdet munder ud i, at man finder frem til den vej, som man skal gå for at nå til den retfærdigste løsning.

Den højtærede handelsminister sagde, at der herved kunne opstå visse problemer, at der måske var en del, som ikke ville kunne få de penge, de efter indbetalingerne havde krav på; men jeg vil da alligevel påstå, at efter de foreliggende lovforslag, i henhold til hvilke man deler pengene ud til helt andre formål, vil der være en langt større part, der ikke vil få en rimelig andel af de beløb, de har indbetalt. Jeg håber derfor, at man vil kunne tilbagebetale disse penge, og jeg vil i denne forbindelse nævne, at man har jo allerede i visse tilfælde tilbagebetalt beløb også til private. Det er måske

[Anders Andersen.]

rimeligt, om man i udvalget undersøger, om der er sket fejlregninger; jeg ved, at der er private, der har fået tilbagebetalt beløb, som de har indbetalt for meget. Men jeg håber altså, at disse spørgsmål klarer i udvalget.

Foss: Jeg har ikke megen tro på, at de ønsker, som det ærede medlem hr. Anders Andersen her fremførte om, at det skulle være muligt at tilbagebetale beløbene, vil gå i opfyldelse — desværre, kan jeg sige; efter alt, hvad der foreligger, vil det næppe være muligt, men det kommer vi jo tilbage til i udvalget.

Jeg vil blot gerne benytte lejligheden til at takke den højtærede handelsminister for de ord, som handelsministeren sagde angående muligheden af, at pengene indgik i statskassen. Jeg havde det indtryk, at den højtærede handelsminister var villig til at drøfte dette spørgsmål på realitetsgrundlag. Jeg tror, det er den eneste fornuftige løsning, der kan findes på denne sag, og det bliver jo også den nemmeste løsning.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Poul Hansen (Svendborg): Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Formanden: Der er ikke mere at foretage i dette møde.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 22. april, kl. 13 med følgende dagsorden:

1) Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:

Forslag til lov om anvendelsen af overskuddet i visse krigsforsikringsforbund vedrørende løsøre m. v.

og

forslag til lov om anvendelsen af overskuddet i visse krigsforsikringsforbund af bygninger.

2) *Tredie behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om indkøbsforeninger for mindre jordbrugere.

3) *Tredie behandling af:*

Forslag til lov om kvalitetskontrol med fisk og fiskevarer.

4) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om et J. F. Willumsen-museum i Frederikssund.

5) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om udøvelse af tandlægevirksomhed.

6) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lægeloven.

Mødet hævet kl. 15²⁰.

95. møde.

Torsdag den 22. april kl. 13.

Den første sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om anvendelsen af overskuddet i visse krigsforsikringsforbund vedrørende løsøre m. v. og forslag til lov om anvendelsen af overskuddet i visse krigsforsikringsforbund af bygninger.

Valgt blev: *Poul Hansen (Svendborg), Boye Hansen, Poul Hansen (Kalundborg), Urban Hansen, Per Hækkerup, Peter Jørgensen, Kjældgaard, Peter Nielsen, Anders Andersen, Vagn Bro, Frode Carstensen, Arnh Jensen, Lorentzen, Foss, Hvidberg, Aksel Møller og A. C. Normann.*